

Claritatea în activitate**1. Lucrul (prin joacă)**

Elevii cu autism întâmpină probleme cu centrarea, planificarea și controlarea sarcinilor. Pentru a crea condiții în care să se poată lucra independent organizarea lucrului trebuie clarificată de la început. Regula care trebuie aplicată întotdeauna este că trebuie vizualizat clar *unde* trebuie să înceapă elevul, *ce* trebuie să facă și *ce* trebuie să facă când a terminat. În funcție de nivelul elevului se vor face vizualizările adaptate.

Astfel lucrarea devine previzibilă pentru elev și poate să se concentreze mai bine asupra lucrării.

Puncte de reper:	Explicații:	OK
În timpul lucrului (prin joacă) să fie așezate doar materialele de care au nevoie .	Astfel elevul nu este nevoit să caute materialele și nu îi este distrasă atenția din cauza materialelor care sunt în plus pe masa lui.	
Este stabilită o direcție de lucru cu elevul, ex. de la stânga la dreapta când folosim sertare din plastic sau de sus în jos la fișele sau cărțile de lucru.	Lucrările sau fișele de lucru sunt așezate în ordine, conform direcției de lucru a elevului. Fișele sau cărțile de lucru pot fi așezate într-o mapă ca să arate ordinea. Învățați elevul direcția de lucru exersând regulat cu el. Ex. întrebați și repetați înainte să înceapă, care este prima lucrare și care urmează etc.	
Vizualizați ordinea lucrurilor.	Așezând ceea ce trebuie făcut în ordinea corectă se clarifică automat care este ordinea. Pentru a apela mai mult la inițiativa elevului, puteți lucra cu scopul ca elevul să ia singur materialele necesare. Ex. utilizând o mapă în care sunt așezate imagini cu materialele necesare , cărți pe care este notat un număr și acest număr să se potrivească cu anumite fișe de lucru sau cu sertarele în care sunt aceste fișe de lucru. În prima fază, elevului îi sunt oferite în ordinea corectă aceste cărți și numere, mai târziu el poate hotărî ordinea (se vizualizează ceea ce a făcut prin tăierea cu semnul crucii).	
Lucrarea care a fost terminată și ceea ce trebuie să mai facă, sunt așezate separat în mod clar.	Ceea ce trebuie să facă este, de ex., în stânga lui, pe un raft deasupra mesei. Când elevul a terminat această sarcină atunci o așează în partea dreaptă. Astfel este clar ceea ce este făcut și ceea ce mai trebuie făcut. Se poate lucra și cu două sertare de plastic, unul pentru lucrările ce trebuie făcute și celălalt pentru ceea ce este gata. Într-o mapă se face distincție cu ajutorul unei foi speciale din plastic colorat.	
Elevului îi sunt oferite doar materialele de care	Dați elevului, de ex., doar cantitatea de mărgelile care trebuie pusă pe ac. Pentru	

are nevoie cu adevărat.	elev este astfel clar că sarcina este terminată. La fișele de lucru este oferit doar ceea ce trebuie făcut. Atunci când elevul înțelege, puteți pune mai multe fișe într-o mapă dar faceți clar până unde trebuie se lucreze printr-o linie sau o foaie de plastic colorată.	
Volumul lucrării este adaptat pentru fiecare elev și poate fi extins pas cu pas.	Aceasta înseamnă că unii elevi primesc o singură lucrare, iar alții fac mai multe sarcini. În mod natural sunt extinse durata și volumul lucrării. În funcție de nivelul cognitiv al elevului sunt necesare mai multe sau mai puține repetări până când elevul va fi în stare să o realizeze bine independent.	
Ajutați-i pe elevi pe rând (într-o ordine stabilită) și explicați înainte acest lucru.	Astfel elevul are siguranța că el nu va fi omis și așa poate lucra “liniștit” mai departe fără să se uite încontinuu după învățător.”Rondul de ajutor” poate fi arătat printr-un semn pe tablă.	
În timpul lucrării elevul poate arăta, printr-un semnal stabilit, că are nevoie de ajutor.	De ex. printr-o pictogramă cu semnul întrebării sau o fișă cu două culori: verde sus înseamnă că elevul se descurcă, roșu sus înseamnă că are o nelămurire. Avantajul acestor sisteme este că se lucrează pentru ca elevul să poată arăta că are o întrebare dar, în același timp poate și lucra mai departe. Poate fi aleasă și o masă de așteptare: o masă separată la care elevul se poate așeza când are o întrebare. Stabiliți înainte un număr maxim de elevi.	
Materialele sau fișele de lucru care necesită instrucțiuni sunt marcate printr-o pictogramă, o poză sau numele învățătorului.	Poza/pictograma/numele este așezat pe acest material cu o agrafă, acest lucru însemnând că elevul nu poate să îl facă singur. Astfel semnalul stabilit se înțelege că elevul are nevoie de instrucțiuni.	
Elevul arată și se face înțeleș că a terminat.	Se realizează prin așezarea unui anumit obiect pe un loc stabilit, de ex. o pictogramă în colțul mesei. Astfel, va fi clar pentru elev dar și pentru învățător că a terminat. Aveți grijă ca elevul să nu fie nevoit să aștepte mult timp liniștit, cum s-ar întâmpla dacă ar ridica mâna ca semn.	
Aveți grijă ca elevul să aibă posibilitatea de a lua o lucrare în plus atunci când a terminat.	Poate fi o planșă de colorat, o carte, rebusuri sau fișe de lucru. Deasemenea se poate lucra cu o mapă în care sunt așezate lucrările când elevul a terminat.	
Lucrările care sunt terminate sunt așezate într-un loc stabilit înainte.	Utilizați de ex. un sertar pe care este scris “gata”. Poate fi așezat pe colțul mesei dar și într-un loc central din încăpere.	
Utilizați cât mai mult material didactic care poate fi auto-controlat în mod clar.	Ex. fișa de lucru care atunci când lucrezi corect, apare o imagine. Alt ex. Loco	

În timpul sau la sfârșitul lucrării <i>poate</i> urma o recompensă.	Acest lucru este important mai ales pentru elevii cu o capacitate de concentrare slabă sau pentru cei fără o motivație interioară. Recompensa poate fi ceva ce îi place elevului să facă sau ceva palpabil ca o etichetă frumoasă (nu dulciuri sau alte lucruri daunătoare!). Schimbați recompensele regulat pentru a păstra motivația elevilor. Este important să clarificați cum și când va urma recompensa. Ea trebuie să fie ceva posibil de câștigat pentru elev.	
---	--	--

2. activitățile în grup (cerc)

Cercul (a sta împreună într-o formă de cerc, cu sau fără mese) este o activitate în grup în care are loc o interacțiune verbală. Se pune un mare accent pe centrarea pe ceilalți și pe participarea efectivă a elevilor. Elevii trebuie să țină cont de regulile nescrise ale convorbirii, să reacționeze adecvat la ceea ce spune celălalt și să poată povesti clar un lucru. Aceste lucruri sunt foarte grele pentru elevii cu autism. Într-un grup este mereu dificil de conversat cu ei, nu sunt direcționați pe ceilalți, au dificultăți în a-și aștepta rândul și nu înțeleg sentimentele celorlalți din grupă. Deci, participarea la o activitate de grup (cerc) este dificil pentru ei.

Puncte de reper:	Explicații:	OK
Organizați o altă formă decât un cerc pentru elevii care nu suportă să stea în cerc.	Activitatea de grup cere de la elevi să posedă diferite abilități, cum ar fi suportarea apropierei altor persoane. Ex. lăsați elevul să stea la masa lui, dar conținutul și planificarea activității să nu se schimbe.	
Formați eventual două cercuri.	Astfel este înjumătățit numărul de participanți, ceea ce crește participarea la activitate. Fiecare cerc are liderul lui și face regulile lui.	
Lasați un elev care nu poate participa încă la o astfel de activitate, să stea mai la distanță.	El poate sta de ex. la locul lui (de muncă) și de acolo poate participa sau dacă și acest lucru este încă prea greu, să lucreze la ceva în mod independent.	
Lasați elevul să se obișnuiască pas cu pas cu situația de cerc.	Acest fapt se poate realiza prin a lăsa elevul să participe doar la o parte a activității. După aceasta el poate de ex. să scrie sau să deseneze povestea pe care a ascultat-o. Extindeți momentele în care stă în cerc.	
Dați elevului, în prima fază, un loc stabil.	Elevii beneficiază mereu când stau aproape de învățător. Pas cu pas se poate lucra pentru a fi mai multă distanță între învățător și elev. Puneți pe/lângă locul lui, un semn clar (ex. numele lui) pentru a fi ușor de recunoscut.	
Organizați în timpul activității în cerc, activități în care elevii trebuie să participe în mod activ.	Eliminați situațiile în care are cuvântul doar un elev și ceilalți trebuie să asculte. Activitățile în care elevii pot participa în mod activ sunt a cânta un cântec împreună, enumerarea numelelor și se cere de la elev să reacționeze când este numit.	

Faceți previzibilă activitatea în cerc/grup.	Arătați în schema zilei ce activități vor fi făcute în cerc (ex. va fi citită o poveste – se va cânta –se vor juca – elevii răspund la întrebări). Atunci când se repetă anumite activități, activitatea de cerc este previzibilă.	
Vizualizați clar cine este la rând.	Dând un obiect celui care este la rând, care are cuvântul., elevii știu la cine trebuie să fie atenți. Se poate folosi și un “scaun de vorbire” (numai cel care este pe acest scaun are voie să vorbească).	
Clarificați dacă și când pot fi puse întrebări.	Explicați de ex. că pot fi puse întrebări când elevul a terminat de vorbit. Deasemenea poate fi stabilit un timp după care pot fi puse întrebări (ex. peste cinci minute – arătate pe ceas).	

3. Activitățile libere

Pentru elevii cu autism, o activitate liberă ca joaca este mereu un izvor de neliniște și teamă. Lumea nu oferă în acel moment siguranță și claritate. Elevii cu autism nu pot planifica și gândi în mod independent ce se facă.

Puncte de reper:	Explicații:	OK
Limitați posibilitățile de alegere pentru elev și faceți-le previzibile.	Aceasta se poate realiza prin vizualizarea pe tablă pentru activitățile de joacă, (ex. cu poze, pictograme sau alte indicii ale materialelor, după care elevii pot așeza numele lor), prin arătarea materialelor concrete din care pot alege elevii. Se poate lucra și cu o foaie de alegere, pe care sunt poze, pictograme sau cuvinte ale activităților din care elevul poate alege. Includeți, pentru cei care pot, posibilitatea de a întreba ceva. Atunci ei pot cere alt material sau dacă un alt elev vrea să se joace cu el.	
Aveți grijă ca elevii să se joace pe locuri stabilite.	Puzzle-urile se fac întotdeauna la masă, pentru a se juca cu mașinuțele se ia covorașul cu străzi și se așează în colț pentru joacă etc.	
Clarificați ce reguli sunt valabile.	La jocul liber, în special și la jocul împreună este important să oferim “un cadru”. Aceasta se realizează prin explicarea regulilor și prin vizualizarea lor. Se poate ca pentru diferite jocuri să fie diferite reguli. Vizualizați-le atunci la locul de joacă, ca să nu fie distras de celelalte reguli care nu sunt valabile pentru el în acel moment. Când se joacă împreună este important ca elevul să știe cu cine se va juca.	

Folosiți mai ales materiale din care se înțelege ușor ce se cere de la elev.	Puzzle-urile și materialele de joacă pentru construcții care au exemplificări și explicații sunt înțelese de la sine. În funcție de elev se stabilește ce material este folosit. Prin poze, imagini poate fi realizat un model, care va fi din ce în ce mai greu, ex. la lego și cuburi.	
--	--	--

4. Jocul afară

Pauzele și jocul afară sunt văzute, de obicei, ca momente de odihnă și de reîncărcare pentru elevii. La elevii cu autism se ajunge mereu la opusul acestora. Curtea școlii este pentru ei un izvor de teamă și neliniște. Comportamentul celorlalți elevii este imprevizibil, se întâmplă multe evenimente (în mod rapid) și ei se pot pierde ușor în joacă. Astfel ei pierd întregul conținut al situației și devine un izvor de iritație și teamă. Jocul afară cere atât de multă energie încât după (în timpul orelor) trebuie să se odihnească / reîncarce.

Puncte de reper:	Explicații:	OK
Organizați curtea școlii pentru fiecare activitate.	Ex. un loc separat și bine îngrădit pentru fotbal etc., un loc pentru jocul cu elastic, cu bile, un loc pentru jocul individual cum ar fi a sări coarda, jocul cu nisip etc.	
Stabiliți și un loc de odihnă în curtea școlii.	Aici elevii se pot retrage când se simt agitați. Locul de odihnă trebuie să fie vizualizat clar și să fie separat, unde este o bancă și o masă. Îngrădirea poate fi făcută prin desenarea unor linii. Pentru acest loc de odihnă sunt reguli clare, cum ar fi: nu alergăm, nu ne jucăm cu mingea etc.	
Fiți atenți ca să fie destule materiale de joacă.	Faceți în așa fel încât elevii pot avea o ocupație clară. Gândiți-vă la coarda de sărit, minge, bile, cercuri de plastic (hulahup) etc. Acestea pot fi oferite printr-un sistem de alegere sau într-un plan pentru pauză.	
Asigurați-vă că elevul știe ce poate face cu materialele.	Înainte de joc se poate exersa ce se face cu un cerc de plastic (hulahup). Deasemenea pot fi extinse posibilitățile de a se juca cu o minge.	
Clarificați prin poze cine din personal are grijă de elevi în timpul jocului de afară.	Așezați poza într-un loc vizibil pentru elevi, ex. la ușa de afară. Astfel elevul știe la cine să se ducă când are nevoie de ajutor.	
Stabiliți înainte ce va face elevul, cu cine și ce reguli sunt valabile.	Ex. pentru claritate poate fi folosită o mapă cu jocuri pentru afară, din care poate alege elevul sau se poate lucra cu o tablă.	

<p>Lasati un elev, pentru care jocul de afară îl agită, să se joace (o parte a timpului) în interior.</p>	<p>În prima fază, alegerea faptului că elevul se joacă afară sau nu și pentru cât timp, este în mâna învățătorului. Un plan pentru pauză clarifică în ce pauză elevii ies afară, cine din personal are grija de ei etc. Pentru jocul de interior faceți reguli clare referitoare la ce va face elevul. Încercați să lucrați pentru ca elevul să poată alege când va merge afară și când nu. Informați și ceilalți învățători despre cele stabilite.</p>	
---	---	--

5. Orele de sport

Orele de sport sunt pentru elevii cu autism mereu imprevizibile și neclare. Drumul spre sala de sport provoacă probleme multe. Zgomotele, neclaritatea în legătură cu cine merge lângă cine în rând și când este voie să alergi și când nu, măresc sentimentul de neliniște. În timpul orei instrucțiunile sunt mai ales verbale și din această cauză multe instrucțiuni nu sunt percepute de elevii cu autism. Astfel, ei nu știu ce se cere de la ei. Faptul de a aștepta mult timp unul pe celălalt aduce multă neliniște și apoi situațiile sunt mereu imprevizibile, de ex. când elevii aleargă în toate direcțiile prin sală.

Puncte de reper:	Explicații:	OK
<p>Fiți atenți ca mersul la sala de sport și schimbarea hainelor să fie parcurse în liniște.</p>	<p>Clarificați înainte ce se așteaptă de la elevi și fiți consecvenți. Dați elevilor de ex. un loc bine stabilit în rând, în mașină, în vestiar și regulile să fie clare, de ex. "liniște când vă schimbați". În acest mod facem ca tensiunea să fie mult mai mică înaintea începerii programului și ora să nu înceapă în mod negativ.</p>	
<p>Încercați ca zgomotele din sală să fie cât mai scăzute.</p>	<p>Sunetele produc ecou în sală. Se poate stabili regula ca în sală să se vorbească doar încet sau că nu se vorbește când elevii se schimbă. Un elev care are probleme cu zgomotele i se poate oferi un alt loc de schimbare.</p>	
<p>Utilizați în sala de joc multe aparate (de joacă).</p>	<p>Aparatele (de joacă) arată mult mai clar ce se cere de la elev decât un spațiu gol. Ordonăți aceste aparate în mod vizibil.</p>	
<p>Folosiți o ordine bine stabilită în timpul orei.</p>	<p>Începeți de ex. cu un joc în grup, apoi elevii parcurg un circuit în perechi și la încheiere se realizează o activitate liniștitoare în grup. Astfel un elev este pregătit pentru ceea ce va urma.</p>	
<p>Momentele de instructaj trebuie să fie scurte cu cât mai multe exemple vizuale.</p>	<p>Dați mai bine o instrucțiune scurtă decât una lungă. Lasati pe cineva care a înțeles rapid o instrucțiune să o arate ca exemplu astfel încât un elev care nu a înțeles să vadă ce trebuie să facă.</p>	

Eliminați cât mai multe momente de așteptare.	Fiți atenți ca elevii, în număr cât mai mare, să participe în mod activ. Ex. : elevii să facă o activitate similară în două locuri (elevii să fie împărțiți pe grupe). Grupul fiind mai mic, elevii ajung mai repede la rând. Se pot realiza și diferite activități în circuit.	
Împărțiți sala mare în diferite secțiuni.	Când încăperea este mare iar elevii nu înțeleg întregul, se poate micșora încăperea prin împărțirea ei în mai multe secțiuni, cu reguli clare unde are voie elevul să stea și unde nu.	
Dați activității un început și un sfârșit clar.	Metoda cea mai eficientă este de a face un parcurs. Efectuați acțiuni ca de ex. a duce materiale (ex. pungi cu semințe) la celălalt capăt al sălii. Când nu mai sunt materiale înseamnă că activitatea s-a terminat. La fel se poate trasa o liniuță pentru fiecare alergare pentru ca elevul să știe cât mai are de mers etc. Poate fi realizat un parcurs cu diferite teme ca echilibrul, urcare, aruncare etc.	
Stabiliți și un loc de odihnă în sală.	Puneți o saltea sau o bancă într-un colț, unde elevul se poate duce când obosește sau când este prea mult pentru el. Acolo trebuie să fie lăsat în pace.	
Extindeți treptat aceste forme de joacă.	În primul rând stabiliți reguli clare la un joc. Extindeți jocul doar când elevul îl cunoaște bine și faceți-o pas cu pas. La lucrul în echipă, în adevăratul sens al cuvântului, grupul de elevi cu autism nu va ajunge niciodată.	
Gândiți-vă la ce fel de muzică folosiți la activitatea de muzică sau de dans.	Nu dați muzica prea tare și dați-i elevului posibilitatea de a pleca puțin din încăperea.	
Eliminați cât mai mult situațiile de a câștiga –a pierde.	A nu câștiga poate provoca multe probleme. Un elev poate fi obsedat de ideea de “a câștiga”, astfel trecând peste limitele lui. Învățați-l, totuși, cum să reacționeze când pierde.	
Nu lăsați ca elevii să aleagă singuri cu cine doresc să fie în echipă.	În acest mod vor fi excluse tot timpul aceleași persoane. Elevii cu autism au însă și dificultăți în a face o alegere. Utilizați mai bine un sistem, de ex. cu numere.	
Pregătiți un elev, dacă are într-adevăr nevoie, pentru programul orei de sport.	În funcție de elev se poate realiza înainte de oră sau chiar înainte de a merge la sală . Folosiți ca suport, mijloacele de vizualizare cu care este obișnuit elevul.	

6. Serbările

Elevii cu autism întâmpină dificultăți legate de schimbări. Serbările aduc o abatere în programul lor normal . Clariatea și previzibilitatea, de care au atât de mult nevoie, nu mai sunt. Din această cauză, serbările pot deveni un izvor de tensiune și teamă. Mărimea grupului la serbări, care este de obicei mare, este un alt factor care neliniștește pe elevii cu autism. Pe lângă aceasta, este o problemă și faptul că pe elevi îi deranjează zgomotele . De aceea este bine ca serbările să fie realizate într-o formă adaptată. Elevii cu autism se pot bucura atunci enorm de serbări.

Puncte de reper:	Explicații:	OK
Pregătiți elevii de aceste schimbări.	De ex. printr-un calendar care arată când este serbarea. Explicați-i elevului la ce să se aștepte și arătați-i în mod vizual. De Crăciun i se poate spune ce fel de cadou primește, că “este ceva de mâncat” sau “te poți juca cu el”, sau se poate împacheta cadoul lui împreună “cu mâna ta de ajutor”.	
Introduceți cât mai multe ritualuri în cadrul serbării.	De ex. la fiecare zi de naștere este cântat același cântec.	
Sărbătoriți în grupuri mici (de preferință în grupa elevului).	Acest lucru diminuează anumiți stimuli cum ar fi gălăgia și colegii de serbare sunt cei cunoscuți.	
Creați la serbare diferite momente de odihnă / pauză.	Nu este chiar ca o serbare, dar printr-o activitate liniștitoare cum ar fi: coloratul, puzzle, ascultarea muzicii etc. un elev poate să se liniștească și când e cazul, poate redobândi înțelegerea lucrurilor din jur.	
Dați elevului posibilitatea de a pleca de la serbare.	Se poate stabili cu elevul ce poate face când totul devin prea mult, de ex. să se ducă în locul de retragere/ liniștire. El se va întoarce la serbare sau se va uita de la distanță.	

7. Excursiile

Excursiile ca și serbările, sunt pentru elevii cu autism neliniștitoare. Elevii se duc într-un loc necunoscut și nu știu la ce se pot aștepta. Tot ce era clar și previzibil pentru ei acum nu mai este. Din acest motiv este de mare importanță ca acest grup de elevi să fie cât mai bine pregătit pentru ca excursia să fie plăcută pentru elevi.

Puncte de reper:	Explicații:	OK
Pregătiți elevul pentru această schimbare.	Ca și la serbări, arătați când va avea loc excursia. Vizualizați cât mai multe lucruri ce se vor petrece în acea zi. De ex. faceți o foaie cu programul și luați-o cu voi. Se va scrie cu ce mijloc de transport vor merge, ce vor face pe drum, unde va fi personalul / însoțitorii sau unde este o toaletă și alte informații importante pentru el. Se poate pregăti împreună un rucsac, așa elevul va ști exact ce are la el când pleacă.	
Duceți-vă, de preferință, într-un loc cunoscut elevilor.	Când nu se poate acest lucru, cereți înainte un pliant sau poze ca să fie pregătiți. Pentru elevii care pot citi o hartă, poate fi de folos să faceți rost de una și să vă uitați împreună pe ea.	
Stabiliți tot timpul unde va fi cineva din personal / însoțitori.	Astfel, se crează singuranță: ei știu că pot găsi pe cineva de fiecare dată când au o problemă.	
Dați-i elevului ceva ce-l face să se liniștească.	O zi întreagă în gălăgie este problematic. Pregătiți ceva pentru elev ca să se liniștească, cum ar fi un casetofon portabil sau o carte de colorat.	
Luați întotdeauna în excursie pe cineva în plus pentru elevii care nu fac față situației.	Astfel, elevul care devine anxios sau “obraznic” poate fi ajutat sau chiar dus înapoi la școală sau acasă.	

8. Trecerea de la o activitate la alta

Elevii cu autism au mari dificultăți cu momentele de trecere de la o activitate la altă. Din cauza capacității lor limitate de imaginație, ei nu suportă momentele “goale”. A spune “ce bine, ai voie să stai degeaba”, nu este o plăcere pentru ei. Este important ca trecerile să fie vizibile, concrete, cât mai scurte pentru ca elevul să aibă previzibilitate și claritate. Introduceți ritualuri stabilite într-o manieră dependentă de nivelul de comunicare al elevului.

Puncte de reper:	Explicații:	OK
Introduceți ritualuri stabilite înainte și în timpul trecerii de la o activitate la alta.	De ex. înainte de trecere să se audă tot timpul același sunet, să încheiați lecția cu același joc, cum ar fi un joc cu numere după matematica și apoi să se uite pe schema lui zilnică.	
Vizualizați trecerile în mod clar.	Pentru unii elevi trecerea de la o activitate la alta trebuie făcută concret cu “cărți de trecere”. De fiecare dată când se trece de la o activitate la alta, elevul primește o astfel de “carte de trecere”. Pentru el este un semn că trebuie să se uite pe schema lui zilnică pentru a afla care este activitatea următoare. Pentru alți elevi este suficient ca învățătorul să întoarcă cartea cu activitatea respectivă din programul zilei. Astfel, este clar că activitatea s-a terminat și că celălaltă activitate a început.	
Aveți grija ca elevul să știe ce trebuie să facă când a terminat activitatea.	Așezați de ex. “o cutie de așteptare” în încăperea din care elevul poate lua ceva. Astfel, se arată faptul că elevul va începe o activitate ce va dura prea mult timp. Se poate lucra și cu “o mapă de așteptare”, în care se găsesc diferite fișe de lucru care pot fi făcute independent de elev, când a terminat prima activitate.	
Atenționați elevii că activitatea este pe sfârșite.	Cu cinci minute înainte de sfârșitul activității lăsați elevii să se oprească puțin din lucru, de ex. printr-un semnal cu clopoțelul sau o bătaie din palme. Spuneți-le că mai sunt încă 5 minute de lucru. Astfel elevul poate fi pregătit de sfârșitul activității.	